

RESÜMEE

Sõeluuring kui oluline vahend vähi varajaseks avastamiseks

Mari Mathiesen, Eesti Haigekassa juhatuse liige

Haigekassa peab oluliseks kaasaegse vähiravi õigeaegset kättesaadavust, rahastades nii tõenduspõhiseid diagnostika- kui ka ravimeetodeid. Sõeluuring on oluline vahend vähi varajaseks avastamiseks.

Onkoloogilise ravi rahastamisest

- Haigekassa rahastab ravikindlustatutele vajalikud uuringud haiguskahtluse korral ja kui kahtlus kinnitust leiab, siis haigestunud inimeste tõenduspõhise ravi – nii tervishoiuteenused kui ravimid ning panustab oluliselt haiguste ennetamisse.
- Onkoloogiliste haiguste ravivajadus on aastatega tõusnud. See on suuresti seotud meie elanikkonna keskmise eluea pikenemisega, elanikkonna vananemisest tingituna nii kaasaegse diagnostika kui ka ravivõimaluste kasvava vajadusega. Riikliku ravikindlustuse üks olulisi prioriteete ravikindlustushüvitiste paketi arendamisel ja strateegilisel ostmisel on kaasaegse vähiravi õigeaegne kättesaadavust.
- Haigekassa on vähiravi võimaluste arendamisse viimastel aastatel panustatud märkimisväärselt. Viimaste 5 aasta jooksul on onkoloogilise ravi rahastamine kasvanud kolmandiku võrra ning vähkkasvajate raviks on haigekassa tervishoiuteenuste loetellu lisatud 5 uut teenust ning üle 30 innovatiivse ravimi. 2014. aastal lisati teenuste loetellu ka mitmeid kaasaegseid vähiravivõimalusi kopsukasvajate, munasarjakasvajate ning teatud tüüpi leukeemia ravis. Kui vaadelda viimast kahte aastat, siis 2014. aastal kasvas rahastamine eelneva aastaga võrreldes 7,5 miljoni euro võrra, ravijuhud 5600 võrra. Kokku 70,5 miljonit eurot. Onkoloogia erialal sai 2014. aastal ravi 47 tuhat kindlustatut.

Haigekassa rahastab ka vähi sõeluuringuid

- Teatud vähipaikmete puhul, kus haiguse kindlaks tegemiseks on rahvastiku tasemel olemas tõenduspõhine diagnostiline meetod, saab kasutada sõeluuringut. Eestis rahastab haigekassa lisaks onkoloogiliste haiguste diagnostikale ja ravile ka vähi sõeluuringuid.
- Sõeluuringud on tõenduspõhised abinõud vähendamaks haigestumist ja suremust kasvajatesse ja toimivad skriiningud vähendavad tervishoiu kogukulusid. Sõeluuringutega on võimalik avastada vähieelseid seisundeid või vähki varakult, mida varem vähk avastatakse, seda paremad on võimalused selle raviks ning pikemaks elueaks. Varajane avastamine tagab patsiendi paremad ravitulemused, vähenevad ravikulud ja paraneb elukvaliteet.
- Igale inimesele ja tema lähedastele on tervis oluline küsimus, samuti edukas toimetulek haigusega. Inimesed on riigi arengu aluseks, sest mida tervemad nad on seda enam suudavad panustada ühiskonna ja majanduse arengusse. Tervis mõjutab töövõimet ja on oluline ühiskonna üldise heaolu kasvatamisel.
- Haigekassa alustas rinnavähi sõeluuringu rahastamist 2002. aastal, emakakaelavähi ennetuse projekti 2003.
- Sõeluuringutele kulutatud summad on tänaseks kordades kasvanud (2002 .a 5,5 miljonit krooni ehk 351 514 eurot 2014.a 1 192 000 eurot)

- Selle raha raames on
 - 2002–2014 rinnavähi sõeluuringul osalenud üle 374 000 naise.
 - emakakaelavähi sõeluuringus osalenud üle 130 000 naise, (koos oportunistlike uuringutega üle 150 000)
- Rinnavähi sõeluuringule kutsume 50-62 aastasi naisi 2-aastase intervalliga ja emakakaela skriiningule 30-55 aastaseid naisi 5-aastase intervalliga.
 - 2015. aastal on oodatud emakakaelavähi sõeluuringule naised sünniaastaga 1960, 1965, 1970, 1975, 1980, 1985
 - 2015.aastal on oodatud rinnavähi sõeluuringule naised sünniaastaga 1953, 1954, 1955, 1957, 1959, 1961, 1963, 1965
- Senine suurim kitsaskoht ongi olnud kutsutute vähene osalemine. Riigi tasemel heade tulemuste eelduseks on hõlmatus vähemalt 70%.
 - Eesti naiste hõlmatus populatsiooni tasandil ei saa pidada veel rahuldavaks.
 - Samuti on hõlmatus erinev Eesti maakondade lõikes ning see vajaks ühtlustamist. Näiteks osales 2014.a. Saaremaal rinnavähi sõeluuringus 72% kutsutud naistest, samas Ida-Virumaa kutsutud naistest 50%.
 - Teadlikkuse tõstmiseks ja hõlmatus suurendamiseks viib haigekassa läbi üleriigilisi teavituskampaaniaid ja eraldi fookuseeritakse teavitustegevusi piirkondadele, kus hõlmatus on keskmisest madalam. Jagame sõeluuringutel osalemise infot perearstidega.
 - Sõeluuringute korralduse kohta leiab täiendavat teavet haigekassa kodulehelt.
- Käesoleval aastal on haigekassa koostöös osapooltega välja töötamas uut sõeluuringut soolevähi varajaseks avastamiseks. Selle sõeluuringu põhjendatus on ka rahvusvaheliselt hinnatud ja kinnitust leidnud. Kuivõrd vähk on algstaadiumis hästi ravitav, siis on sõeluuringust kõige enam kasu saava sihtrühma tuvastamine (60-69-aastased) ja nende aktiivne osalemine heaks tulemuseks väga oluline.

Kokkuvõtteks

- Tõendus põhiseid sõeluuringuid tuleb jätkuvalt käsitleda investeringuna rahvatervisesse,
 - mis annab võimaluse tuvastada kasvajaalseid seisundeid, kasvajakasvaja varakult avastada ning
 - edukalt kasutada kaasaegseid ravivõimalusi.
- Solidaarne ravikindlustus hoolitseb kõigi kindlustatute eest võrdselt ehk panus süsteemi ega ka juurdepääs vajaminevale abile ei sõltu vanusest, sissetulekust või terviseriskidest. Kõigil Eesti ravikindlustatud inimestel on õigus saada vajadustele vastavaid tõendus põhiseid kvaliteetseid tervishoiuteenuseid. Oluline sõnum kõigile – kes saavad kutse sõeluuringule - palun minge, see on teie enda tervise huvides ja tasuta, ravikindlustus katab kulud.